

رابطه شرایط دانشگاهی و تحصیلی دانشجویان علوم پزشکی ایران نسبت به افت تحصیلی: مروری نظام‌مند و مقایسه‌ای با نظرات استادان دانشگاه

نویسندگان: رضوان انصاری^{۱*}، علی اکبر حق دوست^۲، طاهره چنگیز^۳

۱- کارشناس پژوهشی و کارشناس ارشد آموزش پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان
 ۲- دانشیار و عضو هیات علمی گروه اپیدمیولوژی، دانشگاه علوم پزشکی کرمان، رئیس مرکز تحقیقات نرولوژی
 ۳- دانشیار دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، دانشگاه علوم پزشکی کرمان

Journal of Education and Ethics in Nursing, Vol.8, No.1&2, Spring & Summer 2019

چکیده

مقدمه: شناسایی علل و عوامل افت تحصیلی، که از ناکامی‌های نظام آموزشی محسوب می‌شود، یکی از موضوعات کاربردی و مهم در حوزه پژوهش‌های آموزشی است. با توجه به فقدان یک بررسی جامع، همه مستندات منتشر شده، علیرغم وجود مقالات متعدد در این زمینه در کشور ایران، سعی شد تا با مرور نظام مند متون منتشر یافته در مدت زمانی ۱۵ سال گذشته، نقش شرایط تحصیلی و دانشگاهی بررسی شده را در ارتباط با افت تحصیلی تعیین کرده شود.

روش کار: در این پژوهش ابتدا مستندات به صورت نظام‌مند مرور و اطلاعات آنها جمع‌آوری گشت. مقالات منتشر شده مرتبط با علل عدم موفقیت تحصیلی دانشجویان دانشگاه‌های علوم پزشکی کشور از فروردین ۱۳۷۵ لغایت اسفند ۱۳۸۹ به صورت همه شماری ۱۰۰۸ مقاله استخراج شد که از این میان ۲۶ مقاله متن کامل قابل دسترسی و دارای کیفیت حداقل پژوهشی را داشت.

یافته‌ها: بر اساس یافته‌های هر دو مرحله، احتمالاً، جنس پسر، بالاتر بودن سن ورود به دانشگاه، وجود مشکلات مقطع تحصیلی، سهمیه قبولی، ترم تحصیلی، نوع رشته تحصیلی، عملکرد استاد درس، وضعیت آموزش و برنامه‌ریزی آموزشی، شرایط کلاس، سابقه انتقالی یا مهمان شدن، وجود مشاور درس، دوره شبانه/روزانه، روابط اجتماعی در دانشگاه، زندگی شهری، شرایط دیپلم(معدل)، نوع دیپلم(تجربی)، علاقه نداشتن به رشته تحصیلی، پایین‌تر بودن معدل دیپلم یا مقطع قبلی، بیشتر شدن فاصله دیپلم تا ورود به دانشگاه، نداشتن مطالعه در طول ترم و همچنین فعالیت‌های علمی و پژوهشی، از عوامل دانشگاهی و شرایط تحصیلی می‌باشند که می‌توانند منجر به افت تحصیلی در دانشجویان گردند.

بحث و نتیجه گیری: با وجود تحقیقات زیاد در زمینه علل افت تحصیلی، به نظر می‌رسد استانداردها و تعاریف مورد استفاده از پژوهش‌ها متفاوت بوده و برای ارتقای کیفیت کار باید استانداردهای لازم صورت پذیرد. در مجموع دیدگاه‌های اعضای هیات علمی تا حدود زیادی با واقعیت‌های دیده شده در مقالات هماهنگی داشت و نشان می‌دهد که تجربه مدرسان دانشگاه در این حیطه قابل اعتماد می‌باشد. همچنین به نظر می‌رسد با توجه به علل عمده عوامل فهرست شده؛ بتوان گروه‌هایی که احتمال افت تحصیلی در آنها بیشتر است را شناسایی و برای ایشان اقدامات پیشگیرانه به کار برد.

واژگان کلیدی: مرور نظام‌مند، علوم پزشکی، دانشجوی، موفقیت تحصیلی، افت تحصیلی، ایران

J Educ Ethics Nurs 2019;8(1&2):1-13

مقدمه

افت یا موفقیت تحصیلی شده است. سازمان جهانی یونسکو الزام به تکرار واحدهای درسی، ترک تحصیل دانشجویان و کاهش کیفیت علمی و آموزشی دانشجو یا دانش آموز را در تعریف افت تحصیلی بیان کرده است [۲]. افت تحصیلی، احتمالاً

شیوع بالا و پیشرونده عدم موفقیت تحصیلی در دانشجویان به شکل مختلف از جمله؛ ترک تحصیل، اخراج و تأخیر در فارغ‌التحصیلی، هر سال موجب افزایش بار اقتصادی و هزینه های تلف شده آموزشی می‌شود [۱]. تعریف‌های مختلفی در مورد

*نویسنده مسئول، نشانی: کارشناس پژوهشی و کارشناس ارشد آموزش پزشکی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان

پست الکترونیک: Rezvan.ansari@gmail.com

تلفن تماس: ۰۹۱۳۱۰۴۰۲۷۷

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۸/۴/۱۱

تاریخ دریافت: ۱۳۹۷/۱۰/۲۷

پژوهش‌های متعددی برای یافتن عوامل مرتبط با افت تحصیلی انجام شده است. نکته مهم در استفاده از نتایج اغلب این تحقیقات آن است که وقتی بحث درباره پدیده پیچیده‌ای مانند افت تحصیلی باشد؛ توجه به برخی زیر مجموعه‌ها از عوامل، بسیار ضروری و اساسی می‌باشد و باید توجه داشت که یک متغیر به تنهایی می‌تواند اثری را بر متغیر دیگر بگذارد که اگر اثر آن را با سایر متغیرها به طور همزمان بررسی کنیم، ممکن است نتایج کاملاً متفاوتی به دست آید. بنابراین اگرچه ممکن است در بررسی رابطه یک متغیر با متغیر دیگر، همبستگی بالایی به دست آید، اما این احتمال وجود دارد با ورود متغیرهای دیگر، همبستگی متغیر با متغیر وابسته، به صفر تبدیل می‌گردد [۷،۱۰]. این رابطه را شاید بتوان به نقش کلمه در جمله تعبیر کرد. معنای یک کلمه خاص، وقتی به تنهایی در یک جمله بیان می‌شود، با زمانی که همراه با سایر کلمات به کار برده می‌شود تفاوت می‌کند. محققان معتقدند «هر کلمه در جمله جایی می‌یابد و در آنجا معنایی خاص از آن به ذهن متبادر می‌شود». در تحقیقاتی که در آنها رابطه یک متغیر مستقل با پیشرفت تحصیلی بررسی می‌شود، رابطه همبستگی بسیار قوی و معنادار نشان داده می‌شود، در حالی که وقتی تأثیر همان متغیر در حضور سایر متغیرها مورد بررسی قرار می‌گیرد، ممکن است اثری ضعیف و گاه بدون معنا را نشان دهد.

پژوهش‌های منتشر شده در زمینه عوامل مرتبط با افت یا عدم موفقیت تحصیلی دانشجویان علوم پزشکی کشور، نشان دهنده وجود مشکلات گوناگونی در این موضوع است. هر تحقیق غالباً به صورت منطقه‌ای و در حیطه‌ای محدود، به عوامل مرتبط با عدم موفقیت تحصیلی مانند سن، جنس، نمرات طول تحصیل، و نمرات کسب شده در آزمون‌های جامع پرداخته که در بسیاری از موارد نتایج ناهمگونی نیز به دست آمده است. بنابراین به نظر می‌رسد نیاز به یک بررسی نظام‌مند و جامع متون در این خصوص وجود دارد تا بتوانیم به یک جمع بندی و نتیجه گیری کلی و قابل شمول از بررسی‌های انجام شده برسیم. بنابراین در تحقیق حاضر به منظور تعیین عوامل فردی، شخصیتی و اجتماعی دانشجویان، که مرتبط با افت تحصیلی هستند، به مرور نظام‌مند متون منتشر در مدت زمانی ۱۵ سال پرداخته و به علاوه، دیدگاه مدرسان دانشگاه را نیز نسبت به اهمیت این عوامل جویا شدیم.

روش کار

این تحقیق یک پژوهش مرور نظام‌مند می‌باشد. در ابتدا به روش مرور نظام‌مند که در مورد عوامل مرتبط با افت تحصیلی

دانشجو را از نظر روانی دچار اختلال می‌کند. این مشکل نه تنها دانشجو را در معرض سرخوردگی قرار می‌دهد بلکه ممکن است او را از نظر اجتماعی با مشکلات زیاد اقتصادی، خانوادگی و روانی مواجه کند. تحقیقی در یکی از دانشکده‌های آمریکا نشان داد که یکی از مهم‌ترین و شایع‌ترین عوامل خودکشی افت تحصیلی است [۴،۳] برعکس، دانش‌آموختگان با کسب موفقیت و پیشرفت در تحصیلات دانشگاهی می‌توانند به موقعیت فردی و اجتماعی بالایی دست یابند و با اعتماد به نفس بالا و سلامت روحی - روانی و نیز جسمی، پله‌های موفقیت را در مسیر زندگی بپیمایند.

پژوهش‌های انجام شده، نقش عواملی از جمله روش تدریس مدرسان، عوامل مرتبط با آموزش دانشگاه و شرایط تحصیلی دانشجو مانند علاقه‌مندی به رشته تحصیلی و احساس خودکفایتی، همچنین مشکلات زندگی و تحصیلی نظیر مسائل زندگی در خوابگاه و معدل و نوع دیپلم را بر روی افت تحصیلی دانشجویان مؤثر می‌داند [۵،۶].

تحقیقی در تبریز و اردبیل روی دانشجویان پیراپزشکی نشان داد ۵/۱ درصد این دانشجویان [۷] حداقل یک ترم مشروط شدند و ۱۳/۷ درصد حداقل در طی دو ترم متوالی یک درس را تکرار کرده‌اند. در اردبیل شیوع افت تحصیلی حدود ۱۰ درصد گزارش شده است [۸].

یکی از عوامل مؤثر بر یادگیری، ویژگی‌های دانشجویان است، که شامل تفاوت‌های تجربه یادگیری قبلی و درک فعلی آنان از موضوع است. سایر عوامل مؤثر، تحت عنوان ویژگی‌های محیطی دسته‌بندی می‌شوند. این گروه از ویژگی‌ها، خصلت‌های گروه آموزشی ارائه‌دهنده درس و ویژگی‌های برنامه درسی را در برمی‌گیرد. عوامل بسیار مرتبط با ویژگی‌های محیطی، رویکرد استاد به تدریس است. عوامل مذکور بر ادراک و بینش دانشجویان از محیط خود و سپس بر رویکرد یادگیری مورد انتظار از آنها تأثیر می‌گذارند [۹].

در این میان دانشجویان رشته‌های علوم پزشکی و پیراپزشکی که بعد از پایان دوره دانشگاهی خود مسئول جان جامعه هستند، اگر بر اثر افت تحصیلی، دچار مشکلات روانی-عاطفی و به خصوص نداشتن کفایت علمی-تئوری و عملی در رشته تحصیلی و شغلی گردند؛ می‌توانند دچار عقده‌های روانی - اجتماعی و اقتصادی شده و اثرات منفی زیادی در همه جوانب جامعه سالم به وجود آورند. از این جهت، شناسایی علل و عوامل افت تحصیلی، و یافتن راه‌هایی برای پیشگیری یا جبران آن، از موضوعات کاربردی و مهم در حوزه پژوهش‌های آموزشی است.

شامل زمینه‌های دانشگاهی و خصوصیات تحصیلی دانشجو پرداخته شده است.

در مرحله اول همه مقالات منتشر شده از پژوهش‌های مرتبط با علل عدم موفقیت تحصیلی دانشجویان دانشگاه‌های علوم پزشکی کشور از فروردین ۱۳۷۵ لغایت اسفند ۱۳۸۹ به صورت همه شماری استخراج شده و مقالاتی که متن کامل آنها قابل دسترسی بود و کیفیت حداقل پژوهشی را بر اساس معیارهای منتشر شده قبلی [۱۱] داشت، مورد تحلیل قرار گرفت.

نحوه جمع‌آوری اطلاعات

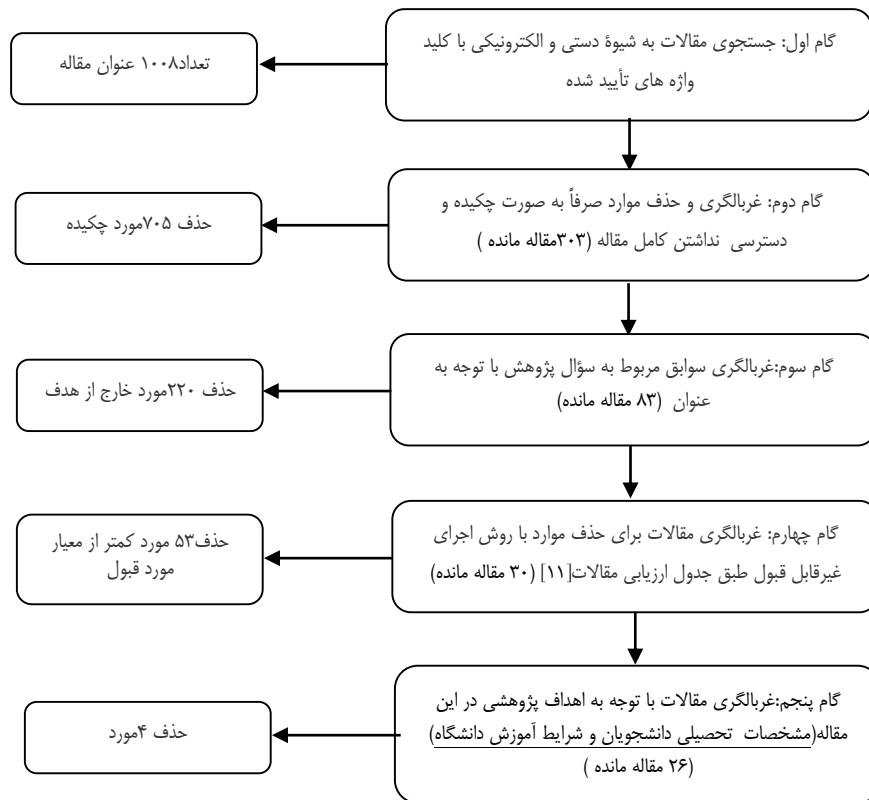
برای جستجوی متون، به دو روش الکترونیکی مبتنی بر وب و روش جستجوی دستی (جهت تکمیل یافته‌ها) عمل شد: الف) جستجوی الکترونیکی: تمام پایگاه‌های اطلاعاتی معتبر داخلی، شامل: SID, randoc, Magiran, Iranmedex و تعدادی پایگاه‌های اطلاعاتی خارج از کشور شامل: PubMed, Google scholar و ERIC با کلید واژه‌های متناسب با موضوع (جدول ۱)، راجع به تحقیقات انجام شده در ایران، جستجو گردید.

ب) با مراجعه به آرشیو کامل مجلات در کتابخانه دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان و بررسی ۱۴ زونکن از فهرست مجلات که شامل: ۳۹ عنوان مجله فارسی و انگلیسی زبان در زمینه علوم پزشکی بود، برای جستجوی دستی مقالات اقدام گردید.

از بررسی بانک‌های مقالات با توجه به کلید واژه‌ها ۱۰۰۸ مقاله استخراج شد که پس حذف مقالات تکراری و یافتن متن کامل مقالات ۸۳ مقاله وارد ارزیابی کیفیت شد. در نهایت ۲۶ مقاله گزینش شدند که حداقل استانداردهای کیفیت را نداشته و دارای اطلاعاتی در زمینه عوامل فردی، خانوادگی و اجتماعی بودند. برای ارزیابی کیفیت نکات مورد بررسی عبارت بودند از: طراحی مناسب سؤال پژوهش، داشتن معیارهای روشن برای نمونه-گیری، شفافیت اهداف، روش دقیق اندازه‌گیری متغیرها و دقیق بودن شیوه اجرا و تجزیه و تحلیل یافته‌ها. برای تحلیل این مقالات، از شیوه تحلیل محتوا و کدگذاری یافته‌ها، استفاده شد. سپس خلاصه شواهد موجود در مورد عوامل مرتبط با افت تحصیلی در قالب جدول‌ها و نمودار ارائه گردید.

جدول ۱: استراتژی جستجو (کلیدواژه‌ها) برای استخراج مقالات در مورد عوامل مرتبط با افت تحصیلی در دانشجویان علوم پزشکی

کلید واژه‌های فارسی	کلید واژه‌های انگلیسی
وضعیت تحصیلی	Situation AND education AND [Iran OR Farsi OR Persian]
افت تحصیلی	Decline AND education AND [Iran OR Farsi OR Persian]
پیشرفت تحصیلی	Performance AND education AND [Iran OR Farsi OR Persian]
دانشجوی مشروط	Fail AND education AND [Iran OR Farsi OR Persian]
عملکرد تحصیلی	Progress AND education AND [Iran OR Farsi OR Persian]
روند تحصیلی	Trend AND education AND [Iran OR Farsi OR Persian]
رویکرد تحصیلی	Trend AND education AND [Iran OR Farsi OR Persian]
علوم پزشکی	Medical sciences
مرور نظام مند	Systematic AND review AND [Iran OR Farsi OR Persian]
مرور سیستماتیک	Situation AND education AND [Iran OR Farsi OR Persian]

تصویر ۱: فرآیند غربالگری و انتخاب مقالات برای تحلیل نهایی عوامل فردی، اجتماعی و خانوادگی مرتبط با افت تحصیلی در دانشجویان علوم پزشکی در این مرور نظام مند

یافته‌ها

همچنین دانشجویان مجرد نسبت به دانشجویان متأهل کمتر در طول تحصیل دچار افت تحصیلی می‌شوند؛ ولی در سه بررسی انجام شده دیده شد دانشجویان مجرد در دو شاخص ترک تحصیل و تغییر رشته بیشتر از دانشجویان متأهل در معرض افت قرار دارند. البته فقط در یک تحقیق روی دانشجویان پزشکی دیده شد متأهل‌ها افت تحصیلی کمتری نسبت به مجردها داشتند. در آن مقاله، افت تحصیلی بر مبنای مشروط شدن، اخراج شدن، انصراف و مردودی تعریف شده بود. نتایج نشان داد که دانشجویان بومی در معرض بیشتر تغییر رشته و ترک تحصیل هستند. در دیگر پژوهش‌های انجام گرفته مشاهده شد در دانشجویان خوابگاهی، افت تحصیلی به صورت افت معدل نمرات در پایان ترم و مردودی در واحدهای ترم وجود داشت، البته در بررسی دیگر [۵۵] مشاهده شد دانشجویان ناموفق در تحصیل که خوابگاهی بودند، از هم اتاقی خود ناراضی بودند ولی این نتایج از نظر آماری تفاوت معناداری نداشت.

تعریف عملی افت تحصیلی در مقالات مورد بررسی، یکسان نبود. از ۲۶ مقاله مورد بررسی، ۱۲ مقاله برای تعریف افت تحصیلی از مشروط شدن استفاده و همچنین ۱۴ مقاله از تعاریف انجام شده بر حسب معدل استفاده کرده بودند. محل اجرای پژوهش در ۸ مقاله، دانشگاه‌های بزرگ علوم پزشکی بود، ۱۵ مقاله حاصل تحقیق در دانشگاه‌های متوسط، و ۳ مقاله در دانشگاه‌های کوچک علوم پزشکی اجرا شده بودند. ۱۶ مقاله به صورت توصیفی - مقطعی، و ۱۰ مقاله توصیفی - طولی طراحی و اجرا شده بودند. این تحقیق نشان داد؛ پسران بر مبنای همه تعاریف افت تحصیلی به ویژه معدل، انصراف، اخراج و مشروط شدن و تأخیر در فارغ التحصیلی نسبت به دختران در وضعیت بدتری بودند. دو مقاله افت بیشتر در دختران را (با تعریف افت بر مبنای انصراف و ترک تحصیل) گزارش کرده و زیر مجموعه‌های آن را به ترتیب متأهل و تغییر رشته بیان کرده بودند (جدول ۲). در همه تحقیقات مشاهده شد که دانشجویان با سن بالاتر در زمان ورود به دانشگاه یا زمان تحصیل، بیشتر افت داشته‌اند.

عوامل مؤثر در پیشگیری از افت تحصیلی دانشجویان بیان کرده‌اند. در دو تحقیق بررسی شده دو نتیجه متفاوت از تأثیر سابقه انتقالی با افت تحصیلی را نشان داد. سابقه مهمان شدن در افت تحصیلی بیشتر مشاهده شده و در دو تعریف ترک تحصیل و تغییر رشته نشان داد در دانشجویان با سابقه مهمان شدن کمتر دیده شده؛ اما اخراج و افت معدل بیشتر مشاهده گردیده است. وجود خدمات راهنمایی تحصیلی برای دانشجویان از سوی استاد مشاور نشان داده که می‌تواند تأثیر خوبی از نظر پیشگیری از افت تحصیلی داشته باشد. در یک بررسی نشان داد که دانشجویان با افت، کمتر از مشاور تحصیلی (کد ۲۲۰) و در تحقیق دیگر بیشتر از مشاور دانشگاه استفاده کردند (کد ۳۱۴).

در تحقیقات انجام گرفته در میان دانشجویان روزانه و شبانه نشان داد اگرچه افت در تعریف مشروط شدن در روزانه‌ها بیشتر از شبانه است اما دانشجویان روزانه بیشتر به تغییر رشته گرایش دارند ولی در شبانه میزان اخراج، ترک تحصیل و انصراف بیشتر مشاهده می‌شود.

در همه بررسی‌ها مشاهده شد که دانشجویان قبل از انتخاب رشته، نسبت به نوع رشته و آینده آن اطلاع داشتند و به عبارتی رشته دانشگاهی که در حال تحصیل هستند علاقمند بودند که این موضوع باعث شد نسبت به دیگر دانشجویان کمتر مشروط یا افت تحصیلی داشته باشند. دانشجویانی که معدل دیپلم یا پیش دانشگاهی و یا مقطع قبل (کاردانی به کارشناسی) بالاتری داشتند در دانشگاه هم کمتر افت تحصیلی (در همه تعاریف) را تجربه کردند.

در یک بررسی که به شرایط مختلف افت تحصیلی و مشروط شدن پرداخته بود (کد ۳۱) مشاهده شد دانشجویانی که تغییر رشته می‌دهند یا ترک تحصیل کرده یا اخراج شدند معدل دیپلم پایینی داشتند و دانشجویانی که انصراف داده‌اند معدل دیپلم آنها بالاتر بوده است. در این تحقیق، نوع دیپلم تجربی در دانشجویان علوم پزشکی به عنوان یک عامل پیشگیری کننده از افت تحصیلی نسبت به دیگر رشته‌های تحصیلی دیپلم بوده است. در همه تعاریف افت تحصیلی مشاهده شد. دانشجویانی که با تأخیر بیش از یک سال وارد مقطع بعدی تحصیل شدند (دیپلم به دانشگاه یا کاردانی به کارشناسی) احتمالاً میزان افت تحصیلی آنها بیشتر خواهد بود.

یافته‌های تحقیقات بررسی شده نشان می‌دهد؛ دانشجویانی که بیش از دو ساعت در روز مطالعه دارند و یا برای مطالعه دروس ترم خود برنامه‌ریزی منظمی را دنبال می‌کنند کمتر افت تحصیلی را در همه تعاریف ارائه شده تجربه می‌کنند. دانشجویان با سبک یادگیری همگرا کمتر از روش‌های دیگر (اگر، جذب کننده، انطباق یابنده) افت تحصیلی را تجربه

در ۲ مقاله بررسی شده به طور واضح دیده شد (کد ۱۲۶-۱۵۳) که مقطع کاردانی نسبت به کارشناسی بیشتر افت تحصیلی دارند ولی تحقیقات دیگر دربرگیرنده افت در دو مقطع کاردانی و دکترای نسبت به کارشناسی و مقطع کارشناسی پیوسته نسبت به ناپیوسته بوده است. نتایج متفاوتی از اثر استفاده از نوع سهمیه ورودی دانشگاه و افت تحصیلی به دست آمده است به عبارتی تعداد بیشتری از پژوهش‌ها بیان کردند که دانشجویان با سهمیه مناطق کمتر افت تحصیلی در دانشگاه داشتند و افراد با سهمیه‌های آزاد و دیگر سهمیه‌ها مثل سهمیه ایثارگران، شاهد، رزمندگان و جانبازان بیشترین درصد افت به صورت مشروط شدن را در طول تحصیل دانشگاهی تجربه کرده‌اند. در یک تحقیق بررسی شده نشان داد؛ سهمیه منطقه دو، کم‌ترین افت و دانشجویان با سهمیه مناطق فقط در معرض افت تغییر رشته قرار داشته‌اند و کمتر اخراج و ترک تحصیل کرده‌اند.

پژوهش‌های بررسی شده نشان داده‌اند که ترم یک، دو و هفت بیشترین میزان افت تحصیلی را برای دانشجویان داشته و برخی دیگر بیان کرده‌اند که نوع ترم در افت تحصیلی تأثیری نداشته است. در دانشجویان پزشکی دیده شده است که افت در ترم های دروس پایه کمتر از کارورزی می‌باشد. تحقیقات متفاوت شرایط مختلفی از نوع رشته و افت تحصیلی را بیان کردند و البته همه بررسی‌ها تمام رشته‌ها را با هم مقایسه نکرده است بلکه برخی فقط رشته‌های پرپزشکی (کد ۳۱) و برخی رشته پرستاری را با پزشکی با هم مقایسه کرده است.

از ۵ تحقیق بررسی شده (کدهای ۲۵، ۲۹، ۵۱، ۳۳، ۴۹) در زمینه رشته تحصیلی و افت که روی همه رشته‌ها بررسی انجام داده بودند نشان داد در زاهدان کم‌ترین معدل مربوط به دانشکده پرستاری و مامایی و در همدان مربوط به دانشکده‌های بهداشت و دندانپزشکی حداقل در یک درس، دانشجویان مردودی داشتند در حالی که رشته بهداشت بیشترین افت را داشته و در دیگر تحقیقات رشته هوشبری، پرستاری اشاره کردند. روش تدریس، به صورت ارزشیابی و شیوایی و تسلط استاد در بیان مطالب درسی از مواردی بود که در بررسی مقالات عامل افت تحصیلی را نشان داده‌اند. در یک تحقیق، که در زمینه اثر عملکرد استاد ویژه بررسی نشده است مشاهده شد رضایت از عملکرد استاد تأثیری در افت یا معدل دانشجو نداشته است (کد ۸۲).

در سه تحقیق ارزیابی شده عامل محیط و شرایط آموزش (تعریف نشده) عامل افت تحصیلی را عدم رضایت دانشجو از شرایط آموزشی دانشگاه و برنامه ریزی‌های آموزشی بیان کرده‌اند و در یک پژوهش هیچ ارتباطی را در این زمینه ذکر نکرده است (کد ۱۰۰) دقت و تمرکز در کلاس، یادداشت برداشتن و حضور مرتب در کلاس از عواملی است که پژوهش‌ها به عنوان

در دو بررسی دیگر مشاهده شد؛ دانشجویانی که مادران خانه‌دار دارند بیشتر در معرض افت تحصیلی می‌باشند. در یک پژوهشی که روی ارتباط شغل همسر بررسی کرده شد نشان داد؛ همسر کارمند افت کمتر و همسر دانشجو یا شغل آزاد افت بیشتر بوده است. وضع مالی خوب دانشجو و درآمد خوب والدین در پرداخت هزینه‌های دانشجویان به عنوان یک زیرمجموعه منفی در افت تحصیلی تعریف شده است.

در یک بررسی اشاره شد دانشجویانی که در ارتباط و تعامل اجتماعی با همکلاسی‌هایشان (از هر دو جنس دختر یا پسر) مشکلاتی داشتند بیشتر افت تحصیلی را تجربه کرده بودند. هرچه عملکرد اجتماعی دانشجو بهتر باشد افت تحصیلی کمتر مشاهده شده بود. دانشجویانی که در شهر زندگی می‌کردند و محل اخذ دیپلم‌شان مرکز استان بود کمتر از دانشجویان روستایی و شهرستان‌های کوچک مشروط می‌شدند یا معدل زیر ۱۴ داشتند.

کرده‌اند. داشتن روش پردازش اطلاعات و خلاصه کردن دروس از مواردی است که در مقالات بررسی شده به پیشگیری از افت تحصیلی دانشجویان کمک کرده است. در حالی که بین هوش هیجانی و افت تحصیلی رابطه‌ای مشاهده نشد.

در پژوهشی نشان داده شد که دانشجویان با فعالیت تحقیقی، کمتر افت تحصیلی در طول دانشگاه داشتند. دانشجویانی که وابسته به اینترنت هستند و ساعات بیشتری (تعریف نشده بود) را صرف کار با اینترنت می‌گذرانند واحدهای درسی را بیشتر با معدل پایین در هر ترم گذرانده‌اند. دانشجویان با افت تحصیلی، بیشتر به استعمال سیگار گرایش و مصرف می‌کردند [۷۰].

همچنین بررسی مقالات به چاپ رسیده نشان داد (جدول ۲) دانشجویانی که تحصیلات یکی از والدین آنها دیپلم و پایین تر بود افت تحصیلی بیشتری داشتند. دانشجویانی که شغل پدرشان کارگر، کشاورز و آزاد بوده افت تحصیلی بیشتری داشتند. به غیر از تحقیقی [۸۰] که اشاره به افت کمتر در مادران خانه‌دار می‌کند

جدول ۲: فراوانی نتایج استخراج شده از مقالات عوامل مرتبط با افت تحصیلی بر حسب مشخصات تحصیلی دانشجویان و شرایط آموزش دانشگاه

همبسته	نوع رابطه یا تفاوت به دست آمده	تعداد مقالات	شماره مقالات در منابع همین مقاله
جنس	افت تحصیلی در پسران بیشتر از دختران	۱۸	[۶۱-۶۰-۶۳-۶۵-۸۱-۵۷-۷۳-۵۴-۵۸-۶۲-۶۷-۶۹-۷۱-۸۰-۷۲-۷۶-۷۸-۷۹]
	افت تحصیلی در دختران بیشتر از پسران	۲	[۶۰-۶۳]
سن	افت تحصیلی بیشتر در دانشجویان با سن بالاتر	۱۲	[۶۱-۶۰-۶۳-۶۵-۸۱-۵۷-۷۳-۵۴-۶۷-۶۹-۷۱-۷۸]
	افت تحصیلی کمتر در دانشجویان با سن بالاتر	۲	[۶۰-۶۳]
تاهل	افت تحصیلی بیشتر در دانشجویان متأهل	۱۷	[۶۱-۵۵-۶۰-۶۳-۶۵-۶۶-۸۱-۵۷-۷۰-۵۴-۵۸-۶۲-۶۷-۶۹-۷۱-۷۸]
	افت تحصیلی کمتر در دانشجویان متأهل	۳	[۶۰-۶۳-۷۲]
	افت تحصیلی بیشتر در دانشجویان غیربومی	۶	[۶۰-۶۳-۶۸-۶۸-۵۴-۶۷-۷۱]
شرایط مسکن (بومی، خوابگاهی)	افت تحصیلی بیشتر در دانشجویان بومی	۵	[۶۰-۶۳-۶۷-۵۸-۷۲]
	افت تحصیلی بیشتر در دانشجویان خوابگاهی	۸	[۶۱-۵۷-۷۰-۶۹-۸۰-۵۴-۶۶-۵۵]
شرایط دیپلم	افت تحصیلی بیشتر در دانشجویان بومی	۱	[۶۵]
	افت تحصیلی کمتر در دانشجویان با معدل دیپلم (مقطع قبلی)	۱۴	[۶۱-۵۵-۶۰-۶۳-۶۶-۵۷-۷۰-۵۴-۶۲-۶۷-۶۹-۷۱-۷۸]
	افت تحصیلی بیشتر در دانشجویان با نوع دیپلم غیر مرتبط	۵	[۶۰-۶۳-۶۷-۵۷-۷۱-۸۰]
فاصله زمانی دو مقطع اخیر	افت تحصیلی بیشتر در دانشجویان با فاصله زمانی ورودی	۱۳	[۵۵-۶۰-۶۳-۶۶-۶۸-۵۷-۵۴-۶۷-۶۹-۷۱-۷۸]
	رابطه معکوس مقطع تحصیلی با افت	۷	[۲۳-۳۴-۳۱]
مقطع تحصیلی	رابطه مستقیم مقطع با افت	۷	[۲۳-۲۵-۴۲-۴۲-۴۷-۵۱]
	رابطه معکوس سهمیه مناطق با افت	۱۴	[۲۶-۳۱-۳۴-۳۶-۳۷-۳۲-۲۵-۳۳-۴۳]
سهمیه قبولی	رابطه مستقیم سهمیه مناطق با افت	۱۴	[۲۸-۴۱-۴۲]
	رابطه مستقیم سهمیه غیر مناطق با افت	۷	[۳۲-۴۱-۳۳-۴۷]
علاقه داشتن به رشته تحصیلی	افت تحصیلی بیشتر در دانشجویان با نداشتن علاقه	۷	[۵۵-۶۶-۸۱-۵۴-۶۵-۷۳-۷۰]
	افت تحصیلی کمتر در دانشجویان آشنا با رشته تحصیلی	۴	[۵۵-۸۱-۶۹-۸۰]
روش مطالعه و یادگیری	افت تحصیلی در دانشجویان در رابطه با روش مطالعه کردن	۴	[۵۳-۵۵-۶۶-۶۸]
	افت تحصیلی در دانشجویان در رابطه با روش یادگیری	۱	[۵۳]

همبسته	نوع رابطه یا تفاوت به دست آمده	تعداد مقالات	شماره مقالات در منابع همین مقاله
ترم تحصیلی	رابطه مستقیم رتبه ترم تحصیلی دانشجو با افت تحصیلی	۴	[۳۱-۳۸-۵۱-۴۹]
مشخصات شرایط آموزشی	نوع رشته تحصیلی	۸	[۳۱-۴۴-۲۵-۲۹-۳۳-۴۷-۴۹] [۵۱]
	سابقه انتقالی یا مهمان شدن	۳	[۴۲] [۳۴] [۳۸-۳۴] [۳۴]
	دوره شبانه/روزانه	۴	[۳۱] [۴۲-۴۱-۳۴]
	روابط اجتماعی در دانشگاه	۲	[۲۳-۲۶]
	شرایط کلاس	۴	[۴۳-۳۷-۲۶-۳۹]
	وضعیت آموزش و برنامه ریزی آموزشی	۴	[۴۰-۴۱-۲۶] [۲۹]
	عملکرد استاد درس	۳	[۲۹-۴۱] [۲۶]
	وجود مشاور درسی	۳	[۵۱-۲۹-۴۱]

بحث و نتیجه گیری

نتایج حاصل از ۲۸ تحقیق انجام گرفته در مرحله اول پژوهش نشان داد که دانشجویان پسر، متأهل و سن بالاتر ورود به دانشگاه یا در حال تحصیل و خوابگاهی یا غیر بومی بیشتر در طول تحصیل دچار افت تحصیلی می‌شوند. همچنین دانشجویانی که قبل از انتخاب رشته، نسبت به نوع رشته و آینده آن اطلاع داشتند و به رشته دانشگاهی در حال تحصیل علاقمند بودند نسبت به دیگر دانشجویان کمتر مشروط شده یا افت تحصیلی داشتند. دانشجویانی که تغییر رشته می‌دهند یا ترک تحصیل کرده یا اخراج شدند معدل دیپلم پایینی داشتند.

در تحقیق حاضر دیده شد بیشتر دانشجویان مجرد، دختر، بومی و نیز با سن ورودی کمتر تمایل به تغییر رشته دارند همچنین مشاهده گشت در بیشتر مواقع علل ترک تحصیل هم احتمالاً همان تغییر رشته و رفتن به رشته دلخواه با انجام آزمون مجدد کنکور می‌باشد. شاید مشغله بیشتر اجتماعی دانشجویان پسر و اینکه بایست سریع‌تر زندگی اجتماعی مستقلی را آغاز کنند بتواند قسمتی از افت تحصیلی پسرها را توجیه کند. همچنین در جامعه ایران محدودیت‌های بیشتری برای دانشجویان دختر وجود دارد و کمتر می‌توانند وقت آزاد خود را در جامعه بگذرانند. شاید این محدودیت‌ها باعث می‌شود که دانشجویان دختر بیشتر وقت خود را صرف مطالعه کنند و در نتیجه، کمتر دچار افت تحصیلی شوند. این یافته در سایر کشورها به گونه‌ای دیگر دیده

شده آنگونه که در آلمان بر روی دانشجویان پزشکی ورودی سال ۲۰۰۱-۲۰۰۲ انجام شد نشان داد که سه عامل جنس مذکر، زبان آلمانی به عنوان زبان مادری و وضعیت تحصیلی دوران دبیرستان مؤثرترین عوامل تأثیر بر پیشرفت تحصیلی دانشجویان می‌باشند [۱۲].

از دیگر علل قابل تأمل که می‌تواند دلیل تفاوت موفقیت تحصیلی بین دختران و پسران دانشجو باشد احتمالاً تفاوت در بعد یادگیری و یا اجتماعی بودن آنها باشد. در پژوهش انجام گرفته مشاهده شده کسانی که از نظر اجتماعی فعال‌تر هستند موفقیت تحصیلی بیشتری دارند از طرفی دیگر مشاهده گشت زنان نسبت به مردان در بعد مهارت‌های اجتماعی نمرات بالاتری دارند ولی در نمره کلی هوش، بین آنها تفاوتی وجود ندارد [۱۳]. همچنین مقایسه میانگین‌های دو گروه دانشجویان دختر و پسر در مؤلفه‌های انگیزه تحصیلی نشان داد که پسران از انگیزه کوشش و رقابت جویی بالاتری برخوردار هستند. دلیل احتمالی آن به مسئولیت‌های آینده آنان، نظیر تهیه مسکن، اداره زندگی و سرپرستی خانواده یا تمایل رسیدن به موفقیت شغلی بهتر در آینده باز می‌گردد [۱۴]. در بررسی فعلی مشکل ترک تحصیل در جنسیت مؤنث بیشتر بوده و فیتزپاتریک در بررسی خود، میزان ترک تحصیل را در دخترها به مراتب بیشتر از پسرها گزارش کرده [۱۵] ولی در پژوهش آرولام پالام آمار ترک تحصیل در

خواهد بود که این مورد هم، احتمالاً سرخوردگی و کاهش انگیزه با قبول نشدن مکرر در این افراد می‌تواند همراه بوده باشد.

در پژوهش حاضر مشاهده شد دانشجویانی که بیش از دو ساعت در روز مطالعه دارند و یا برای مطالعه دروس ترم خود برنامه‌ریزی منظمی را دنبال می‌کنند کمتر افت تحصیلی را در همه تعاریف ارائه شده تجربه می‌کنند. در این میان دانشجویانی که وابسته به اینترنت هستند و ساعات بیشتری (تعریف نشده بود) را صرف کار با اینترنت می‌گذرانند بیشتر واحدهای درسی را می‌گذرانند و با معدل پایین‌تر در هر ترم قبول می‌شوند. همچنین داشتن روش پردازش اطلاعات و خلاصه کردن دروس از مواردی است که در مقالات بررسی شده حاضر نشان داد که این عامل به پیشگیری از افت تحصیلی دانشجویان کمک کرده است. تحقیقات وسیعی در زمینه رویکردهای یادگیری در دنیا صورت گرفته است. رویکردهای یادگیری، فعالیت‌های ذهنی است [۴۳-۴۲] که منابع گسترده‌ای در مورد رویکردهای یادگیری در دسترس می‌باشد. بر اساس این متون دو رویکرد اساسی برای یادگیری در آموزش عالی وجود دارد. رویکرد عمیق و رویکرد سطحی [۴۴، ۴۲] رویکرد عمیق با هدف درک واقعی مطالب به کار می‌رود و باعث یادگیری معنادار و طولانی مدت می‌شود. در مقابل، رویکرد سطحی به حفظ مطالب به کمک راهبرد یادگیری طوطی وار می‌پردازد و به درک معنای مطالب نمی‌انجامد. انگیزه اصلی در این رویکرد، ترس از شکست است [۴۵].

همچنین مشاهده شد دانشجویانی که غیر بومی هستند در معرض افت تحصیلی به صورت کاهش معدل، مشروط شدن، اخراج شدن، انصراف و مردودی قرار دارند. در همین تحقیقات دیده شد که دانشجویان بومی هم در معرض تغییر رشته، ترک تحصیل هستند. همچنین در دانشجویان خوابگاهی مشاهده شد که افت تحصیلی به صورت معدل پایین‌تر و مردودی وجود دارد که در مقالات حاضر [۵۲] مشاهده شد. دانشجویان ناموفق از هم اتاقی خود ناراضی بودند ولی تفاوت آماری معنادار دیده نگشت [۵۲]. که خود می‌تواند یکی از دلایل توجیهی افت در دانشجویان غیر بومی که مجبور هستند با دیگر افراد با خلیقات متفاوت در طول تحصیل هم اتاقی باشند. ضمن اینکه یک تحقیق دیگر نشان داد معدل دانشجویان خوابگاهی بالاتر از غیر خوابگاهی بوده است [۶۵].

شرایط خوابگاه‌های دانشجویی، دوری از خانواده و مشکلات ناشی از آن در آسیب‌شناسی این مؤلفه باید مد نظر قرار گیرد وضعیت تأهل از طریق ارتباط با وقایع استرس‌زای منفی می‌تواند عملکرد تحصیلی دانشجویان را تحت تأثیر قرار دهد [۴۸]. ده‌بزرگی نیز در توجیه علت افت تحصیلی به کمبود

پسرها را ۸ برابر دخترها گزارش داده است. ترک تحصیل در دانشجویان غیربومی بیشتر بود، حال آنکه یافته‌های آرولام پالام مشتمل بر شیوع کمتر موارد ترک تحصیل در دانشجویان ساکن خوابگاه است [۱۶].

در تحقیقات دیده شد که از بین آمار دانشجویان مشروط، دانشجویان مرد و متأهل مشروط شدن آنها بیشتر گزارش شده است. دلیل این یافته می‌تواند این باشد که دانشجویان مرد متأهل، مسئولیت بیشتری در تأمین مالی خانواده بر عهده دارند و وقت بیشتری صرف کار و وقت کمتری به مطالعه اختصاص می‌دهند [۱۷]. احتمالاً تأهل به صورت مستقیم بر افت تحصیلی دانشجویان تأثیر ندارد و عواملی چون قبول مسئولیت و پذیرش دیگر نقش‌های اجتماعی که به واسطه ازدواج ایجاد می‌شود، می‌تواند موجب افت تحصیلی شود از طرفی ممکن است کمبود امکانات رفاهی و اقتصادی به دنبال تأهل موجب پرداختن به شغل‌های جانبی برای کسب درآمد بیشتر شود که خود عامل مهمی در افت تحصیلی است. داشتن شغل اضافی در بین دانشجویان دارای افت تحصیلی ارتباط معناداری را در دو گروه نشان داده است [۱۸]. در تحقیق حاضر مشاهده شد دانشجویان مجرد نسبت به دانشجویان متأهل کمتر در طول تحصیل دچار افت تحصیلی می‌شوند. در حالی که در دو شاخص ترک تحصیل و تغییر رشته بیشتر از دانشجویان متأهل در معرض افت قرار دارند. یک تحقیق روی دانشجویان پزشکی دیده شد که متأهل‌ها افت تحصیلی کم‌تری نسبت به مجردها داشتند که از نظر آماری معنادار نبود. که احتمالاً می‌توان به وجود رفاه مالی و نداشتن مشکلات خانوادگی در آنان دانست چرا که بیشتر دانشجویان رتبه بالا در دانشگاه به طور نسبی از خانواده‌های مرفه جامعه نیز هستند.

همانطور که اشاره شد توجه به ویژگی‌های دانشجو از جمله شرایط دیپلم و شرایط ورود به دانشگاه در پیشگیری از افت تحصیلی آنها تأثیر دارد. در تحقیق حاضر مشاهده شد دانشجویانی که معدل دیپلم یا پیش دانشگاهی و یا مقطع قبل (کاردانی به کارشناسی) بالاتری داشتند در دانشگاه هم کمتر افت تحصیلی (در همه تعاریف) را تجربه کردند. نوع دیپلم تجربی در دانشجویان علوم پزشکی به عنوان یک عامل پیشگیری کننده از افت تحصیلی نسبت به دیگر رشته‌های تحصیلی دیپلم بوده است. در همه تعاریف، افت تحصیلی مشاهده شد که احتمالاً به زمینه قبلی و علاقه قبلی ایشان به موضوعات درمانی و زیست‌شناسی که ادامه رشته تجربی در دانشگاه می‌باشد بتوان اشاره کرد. دانشجویانی که با تأخیر بیش از یک سال وارد مقطع بعدی تحصیل شدند (دیپلم به دانشگاه یا کاردانی به کارشناسی) احتمالاً میزان افت تحصیلی آنها بیشتر

درسی اشراف داشته و از دانایی و شناخت لازم و کافی در زمینه نظریه‌های تدریس و یادگیری برخوردار باشند تا با شایستگی و صلاحیت سطح بالاتری بتوانند بر کار و فعالیت های معلمان و دانش آموزان رهبری، راهنمایی، نظارت و ارزشیابی آموزشی اعمال کنند [۲۰].

بدین ترتیب مهم‌ترین عوامل ایجاد کننده افت تحصیلی در دانشجویان که قابل کنترل و مداخله هستند شرایط تدریس، محیط و امکانات آموزشی از جمله؛ استاد و مشاوران تحصیلی از گروه آموزش دانشگاه است که با تجدید نظر درباره نحوه پذیرش دانشجو و در نظر گرفتن سن و بومی بودن و نیز بهبود امکانات رفاهی دانشجویان و استفاده از راهنمای مشاوران ورزیده برای تقویت انگیزه تحصیلی دانشجویان به ویژه در استفاده کنندگان سهمیه‌های خاص می‌توان قدم های مؤثری در پیشرفت تحصیلی دانشجویان برداشت. تحصیل در محل زندگی و فاصله کوتاه تر بین گرفتن مدرک دیپلم تا کنکور نیز در موفقیت تحصیلی وارد می‌باشد که این موضوع از چالش‌های مهم انتخاب دانشجو در دانشگاه‌ها محسوب می‌گردد.

قابل توجه اینکه علی رغم مهم بودن مفهوم افت تحصیلی در مقالات منتشر شده ولی متأسفانه روش تحقیق و تعاریف به کار رفته بسیار متنوع بوده و در نتیجه ترکیب یافته‌های آنها دشوار بودند. که انجام تحقیقات مشابه در دیگر دانشگاه‌ها و بررسی سایر عوامل مؤثر بر پیشرفت تحصیلی می‌تواند برنامه‌ریزان آموزشی را در شناخت بیشتر این عوامل یاری کند.

همچنین همانند هر تحقیقی، این بررسی نیز دارای محدودیت‌هایی بوده‌است. از جمله اینکه تعاریف و شیوه اندازه‌گیری افت تحصیلی در مقالات مختلف یکسان نبوده و معیارهای نمونه‌گیری و سایر نکات روش تحقیق آنها فرق می‌کردند. همچنین این تحقیق از خطرات، خطاهای شخصی جدا نبوده و امکان دارد علی رغم جستجوی وسیع دستی و الکترونیکی در دو مرحله، تعدادی از مقالاتی که ثبت الکترونیکی نشدند یا در مجلات ترویجی چاپ شدند و یا با تیراژ کم در شماره‌ای از مجله‌ای به چاپ رسیده باشد که در دسترس نبوده از این پژوهش حذف گردیده شده باشد. بر اساس یافته‌های این تحقیق پیشنهاد می‌شود که استانداردهایی مربوط به بررسی افت تحصیلی بهتر و دقیق‌تر تنظیم گردند. دانشجویان مستعد به افت تحصیلی بر اساس معیارهای این تحقیق در اولین فرصت ممکن در دانشگاه‌ها شناسایی و مورد حمایت بیشتری قرار گیرند همچنین استادان دانشگاه‌ها نوعی از فعالیت‌های تدریس را معرفی کنند که دانشجویان را ملزم نمایند تا درک عمیقی از مطالب درسی را آشکار و دانشجو با بازگویی اطلاعات از کنار موضوع نگذرد. همچنین پیشنهاد می‌شود میزان مواد درسی

امکانات رفاهی و پرداختن دانشجویان متأهل به شغل‌های دیگر اشاره کرده است [۴۹]. در تحقیق شمس‌ی نیز از نظر دانشجویان محل سکونت بر میزان مشروطی دانشجویان مؤثر بوده است [۴۶]. مقایسه وضعیت میانگین معدل کل دانشجویان بومی (داخل استان) و غیر بومی (خارج استان) نشانگر این مسأله می‌باشد که بومی بودن تأثیری بر وضعیت روند تحصیلی دانشجویان نداشته است ولی در تحقیق دیگری در کرمانشاه مشکلات خوابگاه و دوری از خانواده، یکی از علل مشروطی دانشجویان بوده است که باید بررسی بیشتری صورت گیرد چرا که دانشجویان غیر بومی مورد بررسی نیز اغلب آنها از استان های مجاور بوده‌اند که امکان رفت و آمد بیشتری به محل سکونت خود داشته‌اند تا احتمالاً دانشجویان کرمانشاهی [۴۷].

در پژوهش دیگری روی دانشجویان بابل نشان داد؛ دانشجویان غیر خوابگاهی بیشتر در معرض افت تحصیلی بودند که علت احتمالی را، وضعیت مناسب خوابگاه‌های دانشگاه بابل می‌دانند [۵۰] ولی در تحقیق پیامی در تهران تنها ۱/۳ درصد دانشگاه علوم پزشکی تهران شرایط اقامت در خوابگاه مجردی را مناسب می‌دانستند [۴۸] در تحقیقات مختلف با توجه به کمبودهای متعدد خوابگاه، دانشجویان غیرموفق، غیربومی بودند [۴۸، ۵۱] و البته شرایط فیزیکی و امکانات نسبتاً مطلوب خوابگاه‌های دانشجویی، سهولت دسترسی ساکنان خوابگاه به منابع علمی و امکانات مشاوره و راهنمایی، وجود رقابت بین ساکنان خوابگاه‌ها و دغدغه‌های خانوادگی دانشجویان بومی و نحوه گذراندن اوقات فراغت آنها می‌تواند به برتری وضعیت تحصیلی دانشجویان خوابگاهی نسبت به غیر خوابگاهی در برخی مقالات اشاره داشته باشند.

متخصصان آموزش، دریافته‌اند؛ که یادگیری زمانی بهتر صورت می‌گیرد که شرایط آن نیز فراهم شده باشد. از طرفی برای یادگیری هر فردی راهبردهای متفاوتی داشتند.

در ربع آخر قرن بیستم، شواهد علمی قابل ملاحظه‌ای جمع آوری شد که پیشنهاد می‌کند ما باید نسبت به چگونگی یادگیری دانشجویان و عوامل محیطی که یادگیری آنها را شکل می‌دهند مانند روشی که به آنها تدریس می‌دهیم، درس‌ها را سازماندهی می‌کنیم و ارزیابی‌ها را انجام می‌دهیم تا توجه بیشتری نشان دهیم [۱۹].

به طور کلی، اثر بخشی فعالیت‌هایی که در سطوح مختلف نظام آموزشی صورت می‌گیرد، با توجه به نتایج حاصل از انجام وظایف و مسئولیت‌های اصلی آن در سطح مدرسه، یعنی تدریس و یادگیری، سنجیده می‌شود. تدریس و یادگیری، در چهارچوب یک برنامه درسی مدون و مصوب صورت می‌گیرد. مدیران آموزشی برای اثربخش سازی این فراگرد، باید بر برنامه

رویکرد سطحی نگردد، حتی برای آنهایی که تمایل به رویکرد عمیق دارند.

مبتنی بر واقعیت‌ها را که باید به خاطر سپرده شود کاهش داده و فشار ناشی از کمبود زمان درس و حجم زیاد محتوا، باعث ایجاد

References:

- 1) Tyler P, Cushway D. Stress, coping and mental well-being in hospital nurses. *Stress medicine* 1992; 8(2):91-8.
2. Unesco. Wastage In The Word Between 1970-1980. Paris Unesco 1984.
3. Cantwell Rh, Moore Pj. The Development Of Measures Of Individual Differences In Self-Regulatory Control And Their Relationship To Academic Performance. *Contemp Educ Psychol* 1996; 21(4):500-17..
4. Mailman Pw, Patties Ja, Kraiss Zeilman D. Suicide Attempts And Threats On One College Campus Policy And Practice. *J Am Coll Health* 1994; 42(4):147-54.
5. Denison Ar, Currie Ae, Laing Mr, Heys Sd. Good For Them Or Good For Us? The Role Of Academic Guidance Interviews. *Med Educ* 2006; 40(12):1188-91..
6. Naziree. G, Safoorian .H, Bahari.F. A Survey Relationship Between Academic Major Satisfaction And General Health In Shahid Behshti Medical Of University Students, Mental Health And Student Congress 1999.
7. Abdullahi B. Nqsh Efficacy in Empowering Employees. *Fantastic* 1385; 17(168) 40-35.
8. Edalat Khah H, Jahangiri , Khanbabazadeh M, Amani F, Hashemlyar. Academic Medical University Graduates. *Iranian Journal of Medical Education* 1384; 5(2):195-193.
9. Classified As Interest. Theoretical Foundations and Principles of Management Mental Mvzshy. Nshr Eighteenth Edition (Fifth Edition) 1385.
10. David Mack Aylary; Translator: Biabangard A, Nasralahyari A. Success Method Amthan. Antsharat Publishing; Printing Spring 1386.
11. Davidson M, Smith Ra, Dadd Kj, Smith Js, Ologhlan Mj. Interprofessional Pre-Qualification Clinical Education A Systematic Review. *Aust Health Rev* 2008; 32(1)111-120.
12. Frischenschlager O, Haidinger G, Mitterauer L. Factors Associated With Academic Success at Vinna Medical School Prospective Survey. *Croat Med J* 2005; 46(1)58-65.
13. Dell'mour R, Landler F. Quantitative Developments at Austrian Universities 1973-2000. In: Publications of the Institute Of Demography at the Academy of Sciences 2000. [In German]. Vienna (Austria): Österreichische Akademie Der Wissenschaften; In 2000.
14. Abdollahi Aa, Fathi A. Investigate The Relationship Between Self-Efficacy Beliefs And Locus Of Control Academic Achievement. *J of Educational Studies and Psychology* 2005; 6(1)137-150.
15. Fitzpatrick Km, Wright Mp. Gender Differences in Medical School Attrition Rate. *J Am Med Womens Assoc* 199; 50(6)204-6.
16. Arulampalam W, Naylor R, Smith J. Factors Affecting The Probability Of First Year Medical Student Drop-Out In The Uk. *Med Educ* 2004; 38(5) 492-503.
17. Liff S. Social and Emotional Intelligence Applications For Developmental. *Journal of Developmental Education*. 2003; 26:28-35.
18. A. Yousefi R, Ghasemi Non-Firouznia Sa. Relationship between Academic Motivation and Academic Achievement of Medical Students in Isfahan University of Medical Sciences 1388; 9(1): 79-85.
19. Mehrabian A. Beyond Iq Broad-Based Measurement Of Individual Success Potential Or "Emotional Intelligence." *Genetic, Social, and General Psychology Monographs* 2000; 126:133-239.
20. Cor Nilous Ml. Influence on Pupil Performance Educational Research. *J Educational Research* 1978; 2(1):90-94.
21. Samary A. Investigated The Protective Qualities And Ways Of Coping With Stressors In Students. [Journal Rvany. Payyz Hygiene and winter 1385; 31(32):97-107.
22. Bar-On R. A Measure of Emotional and Social Intelligence in Chicago. *Canadian J Behav Sci* 1997; (18), 123-37.
23. Brackett Ma, Salovey P. Measuring Emotional Intelligence With Mayer-Salovey Caruso Emotional Intelligence Test (Msceit). Hauppauge, Ny Novel Science 2004.
24. Petrides Kv, Frederickson N, Furnham A. The Role of Trait Emotional Intelligence in Academic Performance and Deviant Behavior at School. *Personal Individ Diff* 2004; 36(2):277-9.
25. Elias Mj, Gara M, Schuyere B. The Promotion of Social Competence Longitudinal Study of a Preventive School-Based Program. *American J Orthopsychiat* 2003; 61(3):409-17.
26. Gumora G, Arsenion F. Emotionality, Emotion Regulation and School Performance in Middle School Children. *J Sch Psychol* 2002; 40(5):395-413.
27. Samari as a Physical Tahmasevi. Emotional Intelligence and Academic Achievement in Danshjvyan. *Fsl A Review Of the Mental Health* 1386; 9(35):8-121.
28. Dehshir Non Investigate The Relationship Between Emotional Intelligence And Academic Achievement. *News and Business Research* 1385; 5(18):106-97.
29. Besharat M A, Shalchi B, Shamsipour C. Relationship between Emotional Intelligence and Academic Achievement of Students. *Journal of Modern Educational Thought* 1385; 2(4-3):106-98.
30. Woitaszewski Sa, Aalsama Mc. The Contribution of Emotional Intelligence to Social and Academic Success of Gifted Adolescence and Measured By the Multifactor Emotional Intelligence Scale. *Roeper Rev* 2004; 27(1): 25-30.
31. Lavassani Et Al. Related Educational Activities, Achievement Motivation, Emotional Intelligence and Contextual Variables on Academic Achievement.

- Journal of Psychology and Educational Sciences 1386; 5(18)1:6-97.
32. Asgary A, Laeely Faz. Demographic Variables in the Prediction of Emotional Intelligence and Academic Achievement of Gifted Students. *Studies Educational Psychology* 1387; 9(1):181-167.
 33. Koohsar Aa, Et Al. Comparative Study Of The Relationship Between Emotional Intelligence And Academic Achievement In Students' Mental Health And The Control Of Tehran University. *Journal of Psychology and Educational Sciences* 1396; 37(1) 111-97.
 34. Sobhani R. Correlation between Emotional Intelligence and Hardiness and Academic Achievement [Master's Thesis]. *Danshgah Branch of Science and Research* 1383.
 35. Gerardi S. Self-Concept of Ability as Predictor of Academic Success among Urban Technical College Students. *J Educ Psychol* 2005; 42(2):295-300.
 36. Brandon N. Rvanshnasy Esteem. Hot Book M., Translator. Tehran's First Publication 379.
 37. Ross Ce, Broh Ba. The Roles of Self-Esteem and the Sconce of Personal Control in the Academic Achievement Process. *Sociol Educ* 2002; 73(4):270-84.
 38. Purshafeie H. Examine The Relationship Between Self-Esteem And Academic Achievement Of High School Students In The Third Year Of Cain [Master's Thesis]. *University Of Teacher Education* 1370.
 39. Hossein M, Et Al. Between Self-Esteem and Academic Achievement of Students in the Rehabilitation Sciences, University Of Welfare and Rehabilitation, Iran Tehran of Medical Education 1386; (1):42-137.
 40. Thompson T, Ungerlider Ch. Students Achieve Better in Single Sex Schools. *Researchers for the Canadian Center for Knowledge Single Sex Schooling* [Updated 2004; Nov 12; Cited 2005, July 5]. Available from [Http //Www.Cmec. Ca/Stats/Singlegender.En.Pdf](Http://Www.Cmec.Ca/Stats/Singlegender.En.Pdf).
 41. Narimani M. Motivate Link *Danshjvyan.Nshryh* 1372; 155:39-27.
 42. August-Brady Mm. The Effect of a Metacognitive Intervention on Approach to and Self-Regulation of Learning in Baccalaureate Nursing Students. *J Nurs Educ* 2005 ; 44 (7):297-304.
 43. Brown St. Faculty and Student Perceptions of Effective Clinical Teachers. *J Nurs Educ* 1981; 20 (9):4-15.
 44. Park S. Implications of Learning Strategy Research For Designing Computer-Assisted Instruction. *Journal of Research on Computing In Education*. 1995; 27(4):435-456.
 45. Diseth A. Personality and Approaches to Learning as Predictors of Academic Achievement. *European Journal of Personality* 2003; 17(2):143-155.
 46. Shams B, M .Frshydfar. Comparison Of Demographic And Psychological Characteristics Of University Students *Asfhan.Fhrst Conditional Interpretative Essays, Dissertations, Proposals And Abstracts In Medical Education 1358-78, Centre For Development Studies And Martyr Beheshti University Of Medical Sciences And Health Services*.
 47. Alyare Shr Sh. Factors Affecting Students' Evaluation of Faculty of Nursing and Paramedical Sciences Kermanshah First Academic Semester 76-77 Students from Their Perspective. *Detailed List Of Articles, Theses, Projects And Abstracts Of Medical Education 1358-78, Centre For Development Studies And Martyr Beheshti University Of Medical Sciences And Health Services*.
 48. Payameny Sh. The Problems of the Students in the Residence of an Unmarried Student Dormitory of Tehran University of Medical Sciences In 1375 [*Tb Cultivation* 1380. *Shmarh43.Ss* 20-4.
 49. Dehbozorgy Gh, Mosely Ha, Et Al. Dropout Risk Factors In Medical Students At Shiraz University Of Medical Sciences, Babol University Of Medical Sciences *Journal* 1378.-*Special Medical Journal* 1382; 2:74-78.
 50. Aghajany D, Omidvar Sh. Nursing Graduates and Students of the Medical University Babl. *Mjhlh Vrvdy76-71 Babol University of Medical Sciences* 1382; 2:66-62.
 51. Mcmichael A, Hetzel B. Mental Health Problems among University Students and Their Relationship to Academic Failure and Withdrawal. *Med J* 1975; 1499-501.
 52. Ghamary F, Mohamadbeig A, Mohamadsalehy N. Mental Health And Other Individual Characteristics On Student Achievement Arak. *Mjhlh University Of Babol University Of Medical Sciences* 1389; 12(1): 124-118.
 53. Valyzadeh L, Fathy Azar A, Zamanzadeh V. When Born. *Nursing Students' Academic Achievement and Learning Characteristics Associated With the Iranian Mamayy. Mjhlh Medical Education* 1386; 7(2):449-443.
 54. Rodbary M, Asle Marz B. The Boundary B. Zahedan University *Psshky Evaluate Students' Progress And Related Factors In School Year 87-87. Strides in Development of Medical Education* 1389; 7(2):152-147.
 55. Bakoei F, Kheyrikhah F, Et Al. Factors Affecting The City Of Babol University Of Medical Sciences Students. *Strides in Development of Medical Education* 1389; 7(1):50-44.
 56. Yavaryan R Et Al. By Some Individual Characteristics and Academic Achievement . *Fslnamh School Of Nursing And Midwifery* 1388; 7(2):119-113.
 57. Khazaly M, Rezaei M, Khazaei S. Demographic Characteristics And Medical Students In Comparison With Students *Mvfq. Mjhlh Failed Semnan University Of Medical Sciences* 1386, 9(2):92-87.
 58. Hazavehei Mm, Fathi It. Evaluation of Factors Affecting University Of Medical Sciences from Students' View. *Strides in Development of Medical Education* 1384; 3(1):42-32.
 59. Abhary Aa, Et Al. Psychological Study Of Medical Students To Assess Predictors Of Decline *Thsyly. Mjhlh Tehran Medical School* 13771; 68-62.
 60. Tagharrobi G, Fakharian A., Mir F, Rasouli Nejad A, Akbari H, H-Factor. Fall Index and Related Factors in Kashan Faculty. *Journal of Babol University of Medical Sciences* 1389; 2(1):89-76.
 61. Alikhany Sh, Moghadam N, Zand M. The Central Front, Human S, M Bglh Services. Factors Influencing Nursing Students in the Fall Of 1380 To 1380 Military Medical University. *Army of the Islamic Republic of Iran University of Medical Sciences* 1385; 14(2):824-719.

62. Emam Ghoreyshy F, Heydary T, Najafpour S. Evaluation Of Factors Affecting Academic Medical Danshjvyn 82-1373.Mjhl Jahrom University Of Medical Sciences, Babol, 1389; 12(1):45-40.
63. Tagharoby Z, Fakharyan A, Mirhoseini F, Et Al. Factors Associated With Adverse Outcomes Of A College Education Strategies N.Fsl A 1389; 3(4): 188-183.
64. Mohamadbeygy A, Ghazavy A, Mohammadsalehy N, Ghamary F, Saeidy A. Impact On The Students' Internet Addiction Spring 1388. Mjhl University Of Medical Sciences, Arak University Of Medical Sciences 1388; 4(1):102-95.
65. Rafaty F, Sharyfy F, Zeyghamy B. Relationship Between Academic Achievement And Introversion-Extroversion And Neuroticism Of Nursing Students Shyrazmjhl Qazvin University Of Medical Sciences 1383; 30:30-24.
66. Dehbozorgy Gh A, Mosely H A. In The Fall of Medical Students (Shiraz University of Medical Sciences, 1378) .Mjhl Babol University of Medical Sciences, 1382; Special Issue (2):78-74.
67. Fakharyan A, Tagharoby Z, Mirhoseini F, Et Al. Causes Of Course, Probation, And A Delay In Graduation Graduates Of Medicine In Medical Education 88-1365. Mjhl Steps In The Development Of Medical Education 1389; 7(2):160-153.
68. Moniry R, Ghalebatarash H, Mosavy Gh A. Reasons Of Educational Failure Among Paramedical Students In Kashan University Of Medical Sciences Iranian .Mjhl Of Medical Education 1385; 6 (1):140-135.
69. Motlagh M A, Elhampoor H, Shakornia A H. Factors Affecting Students Iranian Universities Of Medical Sciences Ahvaz. Mjhl Of Medical Education 1387; 8(1):99-91.
70. Nazary R, Sharifnya H. Factors Affecting Academic Failure Prstary. Mjhl Babol Medical University 1389; 12(2):94-90.
71. Tagharoby Z, Fakharyan A, ET Al. Graduates of the School Of Nursing and Midwifery, Kashan Probation. Iranian Journal of Medical Education 1388; 9(1):29-21.
72. Gheyby Sh S, Mahmoodloo R, Mosavy J, ET Al. The Acting M. Myzan in Student Academic Performance and Other Factors, Urmia University Of Medical Sciences. Strides in Development of Medical Education 1389; 7(2):146-141.
73. Najafy Poor S, Yekta Talab Sh. The Prevalence Of Depression And Its Association With Loss Tshyly. Mjhl Jahrom University Of Medical Sciences, Jahrom University Of Medical Sciences 1387; 6(2): 37-27.
74. Farhadi A, Javaheri F, Gholami Yb. Study Habits and Skills, and Academic Achievement of Students in Kerman University of Medical Sciences. Journal Of Medical Education 2005; 8(1):33-37.
75. Hoseyni M A, Dezhkam M, Mirlashary Zh. The Sorrowful, Myrlashary Valentine. Correlations Between Self-Esteem And Academic Performance Of Students Can Not. Welfare and Rehabilitation Sciences University, Tehran. Iranian Journal of Medical Education 1386; 7(1):142-137.
76. Edalatkhah H, Jahangiry S Et Al. Academic Medical University Graduates. Iranian Journal of Medical Education 1384; 5(2):195-193.
77. Khadivzadeh T, Seyf A, Valaei N. Provinces This. Mashhad University Students Learning and Study Strategies and Their Academic and Personal Characteristics of the Iranian Ha. Mjhl of Medical Education 1383; 4(12):61-53.
78. Mirzamani M. Students, And Factors Affecting Behavioral Science Research N. Nshryh 1383; 2(1): 47-41.
79. Sadeghi K. Brsry and Compare Progress and Status of Male and Female Students of Shiraz University of Medical Sciences Shyraz. Mjhl 1378; 29:31-28.
80. Ashtiani S, Shamsi M, Mohammad Beigi A. Factors Affecting the Abundance of fall and some of the Students 1388. Journal of Medical Sciences, Arak University of Medical Sciences 1388; 4(1):33-24.
81. Ghaderi R. Bijari P. Factors Contributing To Educational Achievement and Success in Birjand University of Medical Sciences. .Journal Of Medical Education 2007; 11(3 & 4):71-7.

Relationship between academic and educational conditions of medical students in Iran with academic failure: systematic review and comparing them with the views of professors

Rezvan Ansari^{1*}, AliAkbar Haghdoost², Tahereh Changiz³

Received: 2019/01/17

Revised: 2019/06/3

Accepted: 2019/07/2

1. Medical education MA. Research Expert Isfahan University of Medical Sciences
2. MD, Ph.D. Professor of Epidemiology, Kerman University of Med. Sciences; honorary senior lecturer in London School of Hygiene and Tropical Medicine
3. Medical university of Isfahan - - medical university of Isfahan

Journal of Education and Ethics in Nursing, Vol.8, No.1&2, Spring & Summer 2019

J Educ Ethics Nurs 2019;8(1&2):1-13

Abstract:

Introduction:

Identifying the causes and concomitant issues of academic failure, which are considered to be failures of the educational system, is one of the practical issues in the field of educational research. Due to the lack of a comprehensive review of all published documents despite numerous papers in this field in Iran, this study attempted to systematically review published texts over the past 15 years on the role of studied academic and academic conditions in relation to academic failure.

Materials and Methods:

In this study, the documentation was systematically reviewed and their data were collected. Published articles related to the causes of students' academic failure in the medical sciences universities from April 1996 to March 2010, a total of 1008 papers were screened, 26 of which were full text accessible and of minimal research quality.

Results:

Based on the findings of each of the two stages, it is likely that criteria like the male gender, higher age of entering the university, the problems of the educational level, the passage quota, the term of education, the type of field of study, the performance of the professor lesson, the status of education and planning, the conditions of class, transfer or guest history, presence of curriculum consultant, night / day course, social relations at university, urban life, diploma conditions (grade), type of diploma (experimental), lack of interest in the field of study, lower grade of diploma or previous degree, increased interval between getting diploma and university entrance, lack of study during the term and lack of scientific and research activities on academic factors and academic conditions are among academic factors and educational conditions that can lead to academic failure in students.

Conclusion:

Despite numerous studies on the causes of academic failure, it seems that standards and definitions used in different studies and standardization work should be done to improve quality. Faculty in the college is largely seen in the articles being consistent with the facts and shows that the reliable experience in this regard is the university professor. It also seems that considering the major causes listed, it is possible to identify groups that are more likely to fail in school and use preventive measures for them.

Keywords: Systematic review, medical science, student, academic success, academic failure, country

* Corresponding author Email: Rezvan.ansari@gmail.com